

FAKTAARK: Tromsøpalme og kjempebjørnekjeks

Hjelp oss å bli kvitt dem!

Fremmede arter

Tromsøpalme og kjempebjørnekjeks er to arter i skjermplantefamilien som skaper hodebry for mange. Begge artene er såkalte fremmede arter; de ble innført til Norge som prydplanter – tromsøpalme rundt 1830, tidspunkt for kjempebjørnekjeks er usikkert.

Tromsøpalme er godt etablert i Trondheim, mens kjempebjørnekjeks er en nykommer til byen, men forekomstene øker her også.

En trussel mot det stedegne biologiske mangfoldet

Tromsøpalme (*Heracleum persicum*) og kjempebjørnekjeks (*H. mantegazzianum*) er en trussel mot det stedegne biologiske mangfoldet fordi de vokser i store bestander og skaper skygge med sine store blad, slik at andre plantearter blir utkonkurrert. I tillegg inneholder plantene giftstoffer som kan ha negativ effekt på naboplanter. Begge artene er svartelistet (Norsk svarteliste 2012) og mange steder i landet er det satt i gang tiltak for å bekjempe den.

Tromsøpalme

Kjempebjørnekjeks

Både kjempebjørnekjeks og tromsøpalme trives på relativt næringsrik jord og blir vanligvis 2-4 m høye.

Plantesafta kan gi hudirritasjoner

 Plantesafta har en irriterende effekt på huden dersom huden blir utsatt for sollys etter kontakt med plantesafta. Du kan få rødt utslett og i verste fall store væskefylte blemmer (tredjegrads forbrenning). Ta kontakt med lege eller giftinformasjonen, tlf.: **22 59 13 00**.

Ved bekjempelse av planten må du beskytte deg godt. Ha på heldekkende klær, arbeidshansker og gjerne vernebriller (spesielt ved fjerning av større planter) for å unngå å få sprut av safta direkte på huden.

Sørg for at barn ikke kan komme i kontakt med disse plantene.

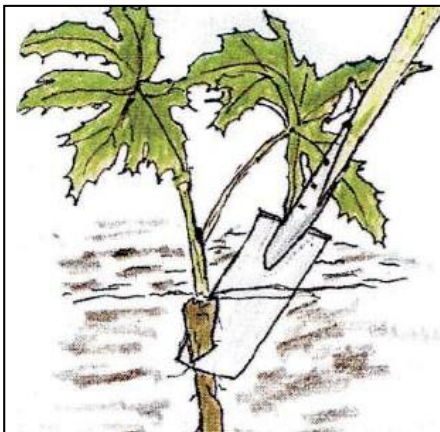
Husk også å vaske kutteredskaper etter bruk da safta virker oksiderende.

Spredningsmåter

Plantene produserer store mengder med frø som spres med vind, vann og jord. Også løsrevne røtter og rotbiter kan gi opphav til nye planter. Utkast fra hager i bekkedaler og andre grøntarealer bidrar til ytterligere spredning.

Forekomst

Tromsøpalme har hatt to store bestander i Trondheim i lange tider: på Stavne og i Lillegårdsbakken. Derfra har den spredt seg rundt i byen, på skrotemark, langs hagegjerd, i veikanter og skogkanten. Kjempebjørnekjeks ble påvist først i 2005 og er under rask spredning.

Rotstikking. Tegning: Vestsjællands Amt

Bekjempelse

Det mest effektive er å fjerne planten før den frøsetter seg (mai – juni). Så kuttes roten ved å stikke en skarp spade ca 15 cm under jordoverflata. Rotstikking bør gjentas midt på sommeren.

Har planten rukket å blomstre, skal blomsterstandene skjæres av rett under skjermen når toppblomstene er i blomst. Putt dem i en plastpose og kast i restavfallet. Dette er viktig for å unngå frøspredning.

I noen tilfeller kan planten danne såkalte "panikkblomster", disse skal også skjæres av og destrueres.

Slått er en måte å bekjempe større bestander på, og dette bør gjentas flere ganger utover sommeren for å tyne planten mest mulig for næringsstoffer. Første slått bør være i juni, siste i september.

Kast gjerne planterestene på komposthaugen i hagen, men ikke selve blomsterskjermen (pga frøspredningsfaren).

Felles for alle bekjempelsesmetoder er at behandlingen må gjentas over flere år for å kvitte seg helt med planten. Uansett antall individer og bestandsstørrelse bør plantene hindres i å danne frø.

Vi minner om at hageavfall ikke skal kastes i bekkeskråninger eller andre offentlige grøntområder! Hageavfall kan leveres gratis på hageavfallsmottaket på Hegstadmoen.

Samarbeid

En effektiv bekjempelsesstrategi er avhengig av at flere offentlige og private aktører jobber sammen. Da er det fint hvis du som hageeier, tomteeier og/eller gårdeier også kan bidra til å hindre ytterligere spredning.

Litteratur

- Fremstad, E. 2008. [Fremmede planter i Trondheim. En utredning](#). – NTNU Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2008-3.
- Fremstad, E. & Elven, R. 2006. [De store bjørnekjeksartene Heracleum i Norge](#). – NTNU Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2006-2.
- FAGUS Fakta 2-2009. [Bekjempelse av kjempebjørnekjeks](#).
- Nielsen, C., H.P. Ravn, W. Nentwig and M. Wade (red.), 2005. [Kjempebjørneklo – forebyggelse og bekjempelse. Strategi for håndtering av en invasiv plante i Europa](#). Skov & Landskap, Hørsholm.
- Tromsø kommune, eiendom, 2007. [Hold styr på tromsøpalmen!](#)